

Facultaire
Studentenraad

GEESTESWETENSCHAPPEN

Aan
Prof. dr. F.P.I.M. van Vree
Spuistraat 210
1021 VT Amsterdam

Spuistraat 134
1012 VB Amsterdam
(020) 525 3278
fgw@studentenraad.nl
studentenraad.nl/fgw

Datum	13 oktober 2014	Uw kenmerk	fgw14u0404
Contactpersoon	Anne Louise Schotel, BA BSc	E-mail	fgw@studentenraad.nl
Bijlage(n)	0		
Betreft	Reactie adviesaanvraag selectie en studiebegeleiding in de masterfase		

Geachte decaan, beste Frank,

De wil om een hoog studierendement te behalen stroomt door onze faculteit en die stroom rijst de afgelopen jaren al meer en meer. Er werd een 8-8-4-structuur ingevoerd en er kwam een bindend studieadvies voor alle nieuwe bachelorstudenten. Komend jaar moeten kennelijk ook de masteropleidingen eraan geloven. 'Kwaliteit door selectie', luidt een belangrijk hier gehanteerd adagium. Hoewel het nog maar sterk de vraag is of deze gevolgtrekking in de praktijk ook daadwerkelijk hout snijdt, blijkt uit de door het Dagelijks Bestuur voorgestelde plannen voor selectie in de masterfase vooral ook het volgende: de studenten zijn verworpen tot een anonieme, amorfe post op de verlies- en winstrekening van deze faculteit, een post waarop het Dagelijks Bestuur elk risico kostte wat kost probeert te minimaliseren en die zij op die manier tot het merg probeert uit te zuigen. Ten grondslag aan de voorliggende plannen lijkt namelijk niet per se een kwaliteitsimpuls, maar vooral een ander streven te liggen: het studierendement te verhogen door niet zozeer de beste, maar toch vooral de snelste studenten toe te laten.

De Facultaire Studentenraad is de ontwikkelingen in welks kader ook deze maatregel plaats heeft bijzonder moe. Het is daarom dat de Facultaire Studentenraad te dezen negatief adviseert, tenzij de zorgen zoals hij deze in wat van deze reactie rest uiteen zal zetten door het Dagelijks Bestuur kunnen worden weggenomen.

Eerst zal de Facultaire Studentenraad in het algemeen aandacht besteden aan de voorliggende plannen, om vervolgens op de afzonderlijke details in te gaan, deze details zijnde het nieuw in het leven te roepen ambt *mastercoördinator*, de te hanteren selectiecriteria voor toelating tot een masteropleiding en het nieuw aan te

bieden keuzevak *Academic Writing*. Ook merkt de Facultaire Studentenraad nog een en ander op over de relatie tussen de procedure en kansspreiding.

Algemene visie op selectie in een rendementscontext

Universiteiten zijn met ingang van het lopende academisch jaar niet langer verplicht om iedere student een zogeheten doorstroommaster aan te bieden. Voorts staat het hen grotendeels vrij om voor hun masteropleidingen selectiecriteria op te werpen. Onze faculteit wenst hierin maar wat graag voorop te willen lopen, blijkens het voornemen om op korte termijn, doch weliswaar gefaseerd, voor alle masteropleidingen een betrekkelijk uitgebreide selectieprocedure op te tuigen. Deze selectie wordt ons gepresenteerd als een buitenkans om de kwaliteit van onze masteropleidingen aanzienlijk te verbeteren. Zoals reeds gezegd denkt de Facultaire Studentenraad hierin toch ook weldegelijk een ander, versluierd doel te lezen. Hij kan zich niet aan de indruk onttrekken dat deze beleidskeuze in sterke mate wordt gemotiveerd door overwegingen van financiële aard, om niet te zeggen door tamelijk schaamteloos winstbejag. De voorgestelde maatregel leidt immers in de eerste plaats tot hogere studierendementen. Of dit onderwijs ook daadwerkelijk een verbetering van de onderwijskwaliteit tot gevolg heeft, is hierbij slechts een weinig onderbouwde aanname. De Facultaire Studentenraad constateert dat er sprake is van een verwarring van prioriteiten en betreurt dit ten zeerste. En daar het de Facultaire Studentenraad tegelijkertijd heugt dat het Dagelijks Bestuur voornemens is om de studiebegeleiding te verbeteren – dit levert namelijk *wel* aantoonbaar een kwaliteitsverbetering van het onderwijs op¹ – betreurt hij het des te meer dat initiatieven tot intensivering van de studiebegeleiding zo dikwijls gepaard gaan met botte rendementsmaatregelen zoals het bindend studieadvies en de hier ter discussie staande selectiviteit voor masteropleidingen.

Wat die selectiviteit betreft, rest nog de preliminaire opmerking dat waar het Dagelijks Bestuur vooral een inperking van financiële risico's ziet, de Facultaire Studentenraad hier vanuit een studentenperspectief juist een schare aan andersoortige risico's ziet ontstaan. Zijns inziens zouden zaken als het halen van *key performance indicators* of het verhogen van het studierendement nooit leidend mogen zijn bij het maken van beleidskeuzes; het primaat zou immer moeten liggen bij kwalitatief hoogwaardig onderwijs dat studenten opleidt tot wereldkundige intellectuelen met een scherp beoordelingsvermogen en een inventieve nieuwsgierigheid.

¹ Cf. Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing, Universiteit Leiden (2007), *Checklist Rendement Hoger Onderwijs*, aangehaald in Universitaire Commissie Onderwijs, Universiteit van Amsterdam (2009), *Rapport Studiesucces aan de Universiteit van Amsterdam*.

Ten slotte krijgt de Facultaire Studentenraad er een nare smaak van in zijn mond dat alles erop wijst dat er, nu de minister de deur naar selectie in de masterfase op een flinke, tochtende kier heeft gezet, een wedloop tussen de geesteswetenschappelijke zusterfaculteiten in den lande aan het ontstaan is, waarbij die faculteit die de minst strenge selectiecriteria voor deze of gene opleiding hanteert bij wijze van spreken verwordt tot het onderwijstechnische *afvoerputje* van dat vakgebied; immers, een student die elders is afgewezen zou wel eens kunnen besluiten om de opleiding van zijn keuze te gaan volgen aan een universiteit die niet of minder streng selecteert dan de universiteit die voor deze student eerste keus was. De Facultaire Studentenraad acht een dergelijke wedloop en het redeneren dat hieraan ten grondslag ligt stuitend, daar dit bepaalde studenten categorisch dreigt te verwerpen en te verdoemen tot een sfeer van permanente honger naar ongrijpbaar gemaakte kennis en geleerdheid. Specifiek zorgt dit beleid ervoor dat de onderwijskwaliteit op een faculteit niet enkel bepaald wordt door de kwaliteit van het aldaar gegeven onderwijs, maar ook in belangrijke mate door het vermeende niveau van de aangeworven studenten. Het gevolg hiervan zal zijn dat studenten die om welke reden dan ook niet door een strenge selectie heenkomen, genoodzaakt zijn om een bepaalde opleiding in een bepaalde, als afvoerputje aangemerkte stad te gaan volgen, in groepen terecht komen waar het niveau inderdaad ondermaats is. Waar sprake is van een wedloop van dit kaliber, zijn er doorgaans meer verliezers dan winnaars, zowel aan studentzijde, als aan instellingszijde.

De mastercoördinator: broeder of bedwelmer?

De Facultaire Studentenraad is gecharmeerd van het idee dat een masterstudent in de toekomst voor al zijn studiebegeleiding terecht kan bij één enkel aanspreekpunt. Dit zou de onduidelijkheid omtrent deze begeleiding die bij studenten nogal eens de kop op steekt in belangrijke mate weg kunnen nemen. Ook onderkent de Facultaire Studentenraad dat een mastercoördinator het contact tussen student en opleiding bevordert, een contact waar ook de Facultaire Studentenraad prijs op stelt. Echter, zoals hij reeds te kennen gaf tijdens zijn overlegvergadering met het Dagelijks Bestuur d.d. 11 september 2014, koestert de Facultaire Studentenraad een tweetal grote bezwaren tegen de in het voorliggende voorstel geschetste inrichting van het ambt mastercoördinator.

In de eerste plaats behoort het tot het takenpakket van de mastercoördinator om de student te selecteren, te adviseren, door te verwijzen en af te wijzen. De mastercoördinator is dus tegelijkertijd zowel poortwachter als begeleider. De Facultaire Studentenraad is van mening dat een vermenging van deze rollen niet kies

is, daar het op deze manier onduidelijk is wie de mastercoördinator precies dient. Is, in het huidige voorstel, de mastercoördinator gelijk een goede broeder zo dienstbaar en vol wijze raad, of bedwelmt hij en beheerst hij met duivelse listen het curriculum van de student? De Facultaire Studentenraad herinnert het Dagelijks Bestuur graag aan diens opmerking tijdens de overlegvergadering, dat de mastercoördinator in de praktijk niet daadwerkelijk maar één persoon zal zijn. Alhoewel deze toespeling de Facultaire Studentenraad al wat meer op zijn gemak stelt, kan de Facultaire Studentenraad dit pas serieus in overweging nemen wanneer het ambt op correcte wijze gescheiden wordt.

In het verlengde hiervan denkt de Facultaire Studentenraad dat de taken van de mastercoördinator in het huidige voorstel overlappen met de taken van de examencommissie. Dit botst wat de Facultaire Studentenraad betreft met de onafhankelijkheid die de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek de examencommissie toekent. Taken van de mastercoördinator, die volgens dit wettelijk kader een onafhankelijke examencommissie toekomen, zouden zich transitief tot die onafhankelijkheid moeten verhouden. Het is daarbij ook niet zomaar dat de examencommissie deze taken heeft uit te voeren, daar de student, mocht hij zich niet in een besluit van deze commissie kunnen vinden, via een keurige procedure bezwaar kan maken tegen de door hem zo gelaakte uitspraak. Komt een uitspraak van examencommissariële statuur echter in handen van de mastercoördinator te liggen, dan kan de student hiertegen, bij gebrek aan uitgewerkte procedure, geenszins in een dergelijk beroep gaan.

Selectiecriteria

Ten aanzien van de door het Dagelijks Bestuur geopperde selectiecriteria merkt de Facultaire Studentenraad in het algemeen op dat elk selectie criterium naar zijn mening in ieder geval altijd enkel van een *zachte* aard zou moeten zijn en steeds geheel binnen de context van de score van de student op de andere criteria beoordeeld zouden moeten worden. In de overlegvergadering heeft het Dagelijks Bestuur aangegeven deze ruimte ook wenselijk te vinden. Wanneer deze ruimte gezocht wordt in het feit dat geen enkel criterium een harde eis is, dan kan dit de Facultaire Studentenraad al enigszins bekoren. De Facultaire Studentenraad zou verder graag zien dat de exacte procedure omtrent de selectie heel duidelijk in de werving naar voren komt; het moet iedere potentiële student volstrekt helder kunnen worden aan welke eisen zijn aanmelding qua vorm én qua inhoud moet voldoen. Verder benadrukt de Facultaire Studentenraad dat de zo-even gemaakte opmerkingen ten aanzien van de betrekkelijk vage demarcatie van de onafhankelijkheid van de selecterende macht en ten aanzien van het huidige gebrek

aan een heldere en eerlijke beroepsprocedure zijn ook in het licht van de voorgestelde selectiecriteria relevant is.

1. Selectie criterium 'Inhoud bachelorprogramma'

Vanzelfsprekend zou een potentieel masterstudent moeten beschikken over aansluitende inhoudelijke voorkennis. Dit is, zoals het Dagelijks Bestuur in zijn adviesaanvraag ook schrijft, niets nieuws. Met dit selectie criterium heeft de Facultaire Studentenraad geen probleem. Wel zou er voor iedere masteropleiding een duidelijk geformuleerde richtlijn moeten bestaan, die de student kan gebruiken om zijn keuzes in de bachelorfase op te baseren. Door op overzichtelijke wijze zowel in de Onderwijs- en examenregeling als in de werving te specificeren welke keuzevakken of minors van de Universiteit van Amsterdam *een pre zijn*, kan voorkomen worden dat dit een hard criterium wordt. Het wordt studenten die om wat voor reden dan ook de genoemde vakken niet in hun curriculum hebben kunnen inbouwen op deze manier ook duidelijk welke voorkennis zij anderszins zullen moeten verdedigen.

2. Selectie criterium 'Motivatie'

Het schrijven van een motivatiebrief komt de Facultaire Studentenraad in principe eveneens niet voor als een onredelijk criterium. Wel zou duidelijk gecommuniceerd moeten worden wat er van een student verwacht wordt, uiteraard om de student hierin ter wille te zijn, maar niet in de laatste plaats ook om willekeur ten aanzien van dit bij uitstek lastig meetbare criterium tegen te gaan. Die willekeur wordt bovendien ook in de hand gewerkt door een mastercoördinator met een takenpakket als dat van een hobbesiaanse leviathan.

3. Selectie criterium 'Studieduur bachelorfase'

Tegen dit selectie criterium heeft de Facultaire Studentenraad wel diep gewortelde bezwaren. Daar het Dagelijks Bestuur consequent aangeeft graag goede, gemotiveerde studenten aan te willen werven – een doelstelling die de Facultaire Studentenraad onderschrijft – acht de Facultaire Studentenraad dit selectie criterium geen valide meetinstrument. Een goede, gemotiveerde student studeert niet per definitie snel af. De Facultaire Studentenraad is ervan overtuigd dat dit criterium enkel voortkomt uit de door hem zo gehekelde rendementszucht. Bovendien zouden de in de inleiding genoemde 8-8-4-structuur en het bindend studieadvies deze rendementszucht al goddeels moeten hebben verzadigd. Indien het Dagelijks Bestuur van mening is dat deze maatregelen hierin hebben gefaald, treedt de Facultaire Studentenraad over de gevolgen dat dit falen voor deze maatregelen heeft graag in gesprek met het Dagelijks Bestuur.

4. Selectie criterium 'Taalvaardigheid' – en Academic Writing

Dat studenten die beginnen aan een masteropleiding ten minste de taal goed zouden moeten beheersen, daar komt de Facultaire Studentenraad nogal vanzelfsprekend voor. Wat de Facultaire Studentenraad echter geheel niet begrijpt, is hoe het mogelijk is dat onze bachelor alumni niet al per definitie taalvaardig zijn. Indien dit inderdaad een probleem is, dan lost de mogelijkheid tot het volgen van het vak *Academic Writing* dit slechts ten dele op. Zolang dit vak niet in het vaste curriculum is opgenomen, is ons bachelor onderwijs voor wat betreft het aanleren van academische vaardigheden kennelijk botweg ondermaats. Immers, was dit anders geweest, dan was het taalniveau van onze studenten (en dat van afgestudeerden van andere geaccrediteerde wo-bacheloropleidingen in het land) bij de selectie in elk geval van elke twijfel ontdaan geweest.

5. Selectie criterium 'Cijfergemiddelde bachelorfase'

Ook ten aanzien van dit selectie criterium is de Facultaire Studentenraad ervan overtuigd dat een cijfergemiddelde geen valide meetinstrument is om te bepalen of een student goed en gemotiveerd is. De Facultaire Studentenraad is er namelijk ten diepste van overtuigd dat deze kwaliteiten niet te kwantificeren zijn. Tentamencijfers geven weer hoe een student zijn tentamens heeft gemaakt. Ze geven daarentegen nooit direct uiting aan de volte van de intellectuele capaciteiten, de originaliteit en de gedrevenheid van een student. Hoewel het Dagelijks Bestuur tijdens de overlegvergadering heeft aangegeven dat hier slechts sprake is van het gemiddelde tentamencijfer van de postpropedeutische fase, blijft wat de Facultaire Studentenraad betreft staande dat ook dat gemiddelde geen valide meetinstrument is om de toelaatbaarheid van een student te bepalen.

6. Selectie criterium 'Studieplan'

Hierover kan de Facultaire Studentenraad kort zijn: zolang het studieplan wordt ingezet als een middel om de student te dwingen na te denken over de inhoud van de door hem geprefereerde masteropleiding, dan is dat uitstekend. Echter zou van dit studieplan tijdens de studie altijd en zonder opgaaf van redenen afgeweken moeten kunnen worden.

Opmerking inzake kansspreiding

Zoals besproken in de overlegvergadering moet het voor studenten die zijn afgewezen voor de master van hun eerste keuze, altijd mogelijk zijn om een poging te wagen zich te laten selecteren voor de master van hun tweede keuze. Dit vereist dat de selectiegesprekken tijdig plaatsvinden en dat het algehele selectieprocedé een heldere, trapsgewijze uitwerking krijgt. Over de invulling hiervan gaat de Facultaire

Studentenraad graag in gesprek met het Dagelijks Bestuur.

Tot slot

Dit alles overwegende adviseert de Facultaire Studentenraad zoals gezegd negatief. Hier valt echter over te praten. Als het Dagelijks Bestuur bereid is om de Facultaire Studentenraad op de volgende zes punten tegemoet te treden, dan is de kans groot dat deze zijn advies heroverweegt. De zes punten luiden:

- I. De taken van de mastercoördinator worden niet in één ambt verenigd, maar met name de begeleidende en de selecterende taken worden over verschillende, niet met elkaar verenigbare functies verdeeld.
- II. Alle selectiecriteria krijgen *zachte* interpretatie.
- III. De criteria die de opleiding voor een aanmelding hanteert, moeten iedere student vooraf volstrekt duidelijk zijn, zowel qua vorm als qua inhoud.
- IV. In de Onderwijs- en examenregelingen en in de werving wordt voor elke masteropleiding vastgelegd welke inhoudelijke voorkennis als vereiste wordt gezien. Deze vereisten worden uitgedrukt in termen van bacheloropleidingen, minoren of afzonderlijke keuzevakken.
- V. Het cijfergemiddelde en de studieduur vervallen als selectiecriteria.
- VI. Er komt een procedure die het achtereenvolgens deelnemen aan de selectie voor meerdere masteropleidingen mogelijk maakt.

De Facultaire Studentenraad treedt naar aanleiding van dit advies graag in gesprek met het Dagelijks Bestuur.

Hoogachtend,

Gunnar de Haan, BA
Voorzitter FSR FGw 14|15

~